

VINSTEN MED VINST

GRANSKNING AV
FEM LEDARSIDOR

RAPPORT 2025:2

INNEHÅLL

1	INTRODUKTION	3
2	METOD	4
3	RESULTAT	5
3.1	Dagens Nyheter	5
3.2	Svenska Dagbladet	8
3.3	Göteborgs-Posten	10
3.4	Sydsvenskan	12
3.5	Norrköpings Tidningar	14
4	ANALYS & SLUTSATSER	16
5	LÄNKAR & KÄLLMATERIAL	19

1. INTRODUKTION

År 2021 undersökte Näringslivets medieinstitut hur några borgerliga ledarsidor skrivit om företagsvinster och utdelningar¹. Utgångspunkten för undersökningen var att man borde kunna förvänta sig intresse för vinsternas roll i ekonomin av ledarsidor som bejakar marknadsekonomi och tillväxt. En tydlig slutsats var att det är mycket sällsynt att ledarsidorna lyfter fram vinsternas och aktieutdelningarnas positiva betydelse för samhällsekonomin.

När NMI gjorde undersökningen sökte vi också efter potentiella källor som kunde utgjort stoff för ledartexterna. Det var dock inte lätt att hitta aktuella referenser om ämnet från ledande ekonomer. De referenser som NMI fann hade många år på nacken. Om inte ekonomer publicerar texter som resonerar om företagsvinsternas betydelse för ekonomisk utveckling så skulle det kunna vara en förklaring till att det inte skrivs särskilt mycket om ämnet på ledarsidorna.

Nu har NMI gjort en uppföljande undersökning på samma ledarsidor det senaste året. Har bilden av vinster förändrats? Att ledarsidorna kommenterar vinstfrågan när den dyker upp i den politiska debatten är kanske självklart, men driver ledarsidorna någon proaktiv linje?

I höstas kom ett viktigt bidrag till förståelsen för företagsvinsternas betydelse för samhällsekonomin. Samhällsförlaget gav ut boken *Vinst – en antologi om vinstens roll i samhället*² där sju olika forskare och författare visar på den avgörande betydelse som vinst har för ekonomisk tillväxt, innovation och hållbarhet. På Timbros nättidning *Smedjan* har några av [experterna](#) och [forskarna](#) berört bokens innehåll. Ekonomerna argumenterar för att drivkraften att skapa vinst gynnar samhällsekonomin:

”Vår slutsats är därför att entreprenörsvinsten är central för uppkomsten av en innovationsdriven tillväxt som genererar stora samhälleliga värden.”

Den måste väl ha omskrivits en del i nyhetsmedier med tanke på den debatt om vinster som pågått? Velfärdsföretagen, livsmedelsföretagen och elnätsföretagen är några av de branscher som varit på tapeten det senaste året.

Men nej. Det finns inte ett enda omnämnande på nyhetsplats om den nya boken. Vinster tycks intressera nyhetsredaktionerna mest när det handlar om kritik mot företag och politiska utspel om att stoppa vinster. Men på ledarsidorna kanske boken har väckt intresse?

Rapporten har tagits fram med stöd av Svenskt Näringsliv.

¹ <https://naringslivets-medieinstitut.se/ledarsidor-mattligt-intresserade-av-vinster-och-aktieutdelningar/>

² <https://www.samhallsforlaget.se/nyheter/ny-bok-vinst-en-antologi-om-vinstens-roll-i-samhallet/>

2. METOD

Fokus för den här undersökningen har varit att undersöka hur begreppen vinst och aktieutdelningar beskrivits på fem av landets större ledarredaktioner. Det handlar om samma ledarsidor som NMI undersökte 2021, med undantag för Dagens Industris som undantagits denna gång. Den togs med 2021 som referenspunkt eftersom den ofta behandlar näringslivsklimatet och förutsättningarna för att göra vinst, men det bedömdes som överflödigt för den nya undersökningen.

De granskade ledarsidornas politiska linjer är:

Dagens Nyheter:	oberoende liberal
Svenska Dagbladet:	obunden moderat
Göteborgs-Posten:	oberoende liberal
Sydsvenskan:	oberoende liberal
Norrköpings Tidningar:	obunden moderat

Ledarsidorna har undersökts under perioden maj 2024-april 2025.

Materialet har lokaliserats med en kombination av Googles avancerade sökfunktion och tidningarnas egna söktjänster. Utöver sökord som fångar begreppen vinst och aktieutdelning har vi kompletterat med sökningar relaterade till företagande, avkastning och kapital i syfte att minska risken att relevanta ledarartiklar missas.

Söktermerna har anpassats efter sökbarheten i respektive tidning och i förekommande fall begränsats till genomläsning av samtliga ledarartiklar oavsett sökord.

Till skillnad mot den förra undersökningen har vi denna gång inkluderat externa, fristående skribenter på respektive ledarsida, som kan gå exempelvis under beteckningen "gästledare" eller "fristående kolumnist". Vi gör bedömingen att den typiske läsaren inte ser större skillnad mellan gästskribenter och fast anställda ledarskribenter.

I ett samlat undersökningsmaterial om 748 artiklar har vi närmare granskat de 42 ledarartiklar som tydligt berört området vinst eller aktieutdelningar.

Med denna sökmetod är det möjligt att vi missat någon enstaka relevant artikel, men vi bedömer att urvalet är tillräckligt för att kunna besvara undersökningens övergripande frågeställning.

3. RESULTAT

3.1 Dagens Nyheter

Under den aktuella tolv månadersperioden har vi granskat elva ledartexter på Dagens Nyheters ledarsida som behandlar någon aspekt av vinst eller utdelning.

Den 4 februari 2025 skriver *Susanne Nyström* ledaren [Svensk välfärd har förändrats i grunden – vet du hur?](#) Där framträder en ambition att fånga nyanserna i välfärdsdebatten som ledarskribenten menar "allt för länge präglats av ideologi och lidit akut brist på allsidig fakta" och efterlyser ökade ansträngningar från debattens läger att se och möta varandra:

"... det svepande begreppet 'vinster i välfärden' leder debatten fel. Vinst kan vara en utmärkt drivkraft i en verksamhet, men ge skadliga incitament i en annan. Problemet i dag är att vi inte vet tillräckligt, eftersom varken privatiseringens kritiker eller påhejare vågar erkänna att den andra sidan kan ha goda poänger som är värda att ta på allvar. Det är dags att ändra på det."

Även den osignerade ledaren [Varken kapitalism eller demokrati är något att beklaga](#), publicerad den 18 december 2024, har en nyanserad gestaltning av vinstbegreppet. Här bemöter man författaren *Sally Rooney*, som tidigare i samma tidning varnat för en civilisationskollaps orsakad av kapitalism. DN nyanserar och sätter i det sammanhanget in vinstintresset som en civilisatorisk möjliggörare:

"Finessen med både demokrati och kapitalism är att de ger det utfall som människor vill ha. Därför är de dock lätta att kritisera. Personer som Rooney är skarpa med pennan, men siktar fel. Inga andra samhällssystem vi testat är bättre på att lösa klimatkrisen. 'Multinationella företag (...) förstör jorden för sina vinsters skull' skriver Sally Rooney. Men företags vinstintresse kan också leda till klimatomställning – med rätt incitament. Den som vill rädda planeten bör fokusera på 'förstöra jorden'-problemet, inte på 'vinster'."

De båda ledarna är de enda som har ett principiellt förhållningssätt till företagsvinster och tar upp vinsternas samhällsnytta, varav den ena också belyser vinsternas plats i välfärdsföretag. Dessa kompletteras med ytterligare sex ledarartiklar med en negativ vinstingång på skolföretagande, vilket därmed också är DN:s dominerande vinstgestaltning.

Exempelvis beskriver den osignerade ledaren [Välkommen till en helt vanlig nyhetsvecka i skolskandalernas Sverige](#) den 23 oktober 2024 hur bristande kvalitetskontroll inom skolsystemet medgett undermålig leverans. DN menar att det största problemet med svensk skola är "skojarna, stöket och skandalbetygen" varav det omoraliska med vinster i företag som inte levererar blir artikelns punch line:

"...en majoritet av koncernens gymnasieskolor brutit mot lagen när det gäller att ge eleverna den undervisning som de har rätt till, vilket egentligen är illa nog. Men det som gör att det sticker extra mycket i ögonen är att koncernen gjort en vinst på över 900 miljoner kronor på tio år och att förre ägaren har tagit emot över 80 miljoner i aktieutdelning."

Den 14 november 2024 skriver Susanne Nyström ledaren [När aktieägarna röt ifrån blev det tydligt – friskolorna får inte sätta barnen först](#) där en upplevd intressekonflikt mellan vinst och kvalitet beskrivs i kölvattnet av en avbruten ägarförändring i Academedia:

”När en ny ägare som pratar om att förbättra för barnen skapar stor frustration och får kursen att falla blir det tydligt att aktieägarnas intressen i skolan inte är desamma som övriga samhällets ... Det betyder inte att den enda lösningen är att förbjuda vinster i hela välfärdssektorn. Men det är nödvändigt att skapa en modell som bara belönar den som levererar bästa möjliga kvalitet. Och någon sådan är vi inte nära i dag.”

Nyströms ledare kan ses som en uppföljning av [Friskolorna har slagits med kritiker i flera decennier](#) från den 23 juni 2024 och tar sin utgångspunkt i de närmast förestående utmaningarna för den då nytilträdde direktören för Almega utbildning, *Andreas Mörck*, och spekulerar om en framtid där kritiken mot vinster klingar av:

”Att sjösätta ett finansieringssystem som säkerställer att elever i kommunala skolor inte påverkas negativt när en friskola startar. Och att utesluta oseriösa aktörer som erbjuder för lite undervisning, har låg lärartäthet eller saknar nödvändig utrustning. När det är på plats kommer sannolikt de flesta som vill förbjuda vissa skolor och vinster i välfärden att tagga ner.”

Även *Pariasa Amiri* riktar kritik mot att utbildningsföretag tillåts att tjäna pengar på undermålig leverans i artikeln [Kronor nu eller Kumla sen – det behöver man inte vara lärare för att förstå](#) den 11 augusti 2024:

”Vi låter Pisa-chefen Andreas Schleichers tidigare uttalande i SvD summera läget: ”Det är för lätt för dåliga aktörer att gå med vinst. Och att göra vinst trots att du levererar dåliga resultat och dålig kvalitet, det borde ni inte tillåta. Det behöver ni stoppa.”

Kritiken mot utbildningsföretagande eskaleras med *Andrew Waldens* ledare [Jag berättade om den svenska skolan för en norsk journalist – hon trodde mig inte](#) publicerad den 27 november 2024. Där raljerar skribenten över det svenska friskolesystemet som i det närmaste beskrivs som en tummelplats för kapitalistiska råskinn:

”Sverige är det enda landet i världen som tillåter att skattefinansierade skolor drivs av riskkapitalbolag; att de ofta skapar sina vinster genom att skära ner på sådant som lärartäthet, behöriga lärare, löner, skolbibliotek och skolgårdar; att de ertappats med att dela ut glädjebetyg för att göra sig själva attraktiva på marknaden och sortera bort ansökningar från ”besvärliga” barn ur kösystemen till förmån för ”enkla” barn som är billigare i drift.”

Waldens texter representerar en typ av vinstkritiska ledarartiklar där vinst-begreppet i sig närmast används som en ett avväpnande skällsord.

När *Isobel Hadley-Kamptz* i ledaren [Förr var det fullt att styras av sina känslor – då handlade det ju om kvinnor](#) den 18 januari 2025 reflekterar kring socialamedie-kulturens utveckling och hur den underblåses av amerikanska företag under risk om betydande bötesbelopp blir begreppet ”vinstfesten” centralt:

”Meta har flera gånger belagts med rekordböter för att de bryter mot de reglerna. Nu vill de ha Trumps hjälp att stoppa klåfingriga brysselbyråkrater så att vinstfesten kan fortsätta.”

I *Max Hjelms* ledare [Influerna är inte dåliga människor](#) den 11 april 2025 om sociala medier-fenomenet influencers. Här klargörs den hårda verkligheten bakom med just vinstbegreppet som förstärkning:

”Men företags image är bara en image, målet bakom kulissen är vinst. För de fyra *Tjejerna av Stockholm* är allt transaktioner och det enda värdet i livet verkar vara ekonomiskt oberoende. De är inte så mycket dåliga personer som normala företag. (...) en skamlöst förvriden version av näringslivets kampanj från 70-talet: 'Satsa på dig själv!'”

Slutligen noteras även hur även turerna i Northvolt renderat ledartext med vinstkritik i [Politikerna älskade Northvolt – nu gömmer de sig bakom floskler](#) den 12 mars 2025. I den aktuella texten kopplas vinstbegreppet till begränsad verklighetsförankring:

”Batteritillverkning är oerhört kapitalintensivt i uppstartsfasen. Kina, där staten pumpat in enorma summor i subventioner under lång tid, har ett gigantiskt försprång. Om privata investerare ska lägga upp fantasisummor nu mot löften om vinster i framtiden måste också denna ha ett drömmarnas skimmer över sig.”

3.2 Svenska Dagbladet

Även Svenska Dagbladets ledarsida har bjudit oss elva texter som behandlar någon aspekt av vinst eller utdelning i den undersökta perioden.

Här förekommer artiklar med ett principiellt försvar för företagsvinster. Ett par ledare tar utgångspunkt i årets debatt kring livsmedelshandlare som gör vinst medan de ökande livsmedelspriserna pressar allt fler hushållsbudgetar.

Exempelvis skriver kolumnisten *Edward Blom* på ledarsidan den 3 april 2025 [Handlarna har alltid varit häcklade](#) om de stigande matpriserna och i alla livsmedelsbutiker oavsett vinstuttag:

”Matpriserna har – med högre energikostnader, krig, missväxt, tullar och annat elände – stigit rejält de senaste månaderna. Men handlarnas marginaler har minskat – och konsumentkooperativet Coop har lika höga priser fast det inte tar ut vinst.”

Redan den 21 juli 2024 skrev *John Norell* i ledaren [Sälj butikerna och dela ut vinsten](#) att Coop visar att ”det går att ha högre priser och sämre service och ändå gå med förlust” men pekar samtidigt på en principiell skillnad i de Coop-butiker som drivs av privata franschisetagare:

”Faktum är dock att inte alla Coop-butiker gör förluster. Sedan 2000-talet drivs allt fler Coop-butiker av franchisetagare – i Stockholmsområdet i dag ungefär en tredjedel. Men medan de medlemsägda butikerna gör stora förluster går de privata Coop-butikerna med vinst.”

John Norell skrev även ett annat försvar för vinsten i ledaren [Djuren förtjänar också den bästa vården](#) den 9 juli 2024 där Socialdemokraternas förslag om vinstförbud i vetrinärbranschen kommenteras:

”Men vinster är helt avgörande för att vi över huvud taget har högteknologiska djursjukhus i Sverige som kan erbjuda exempelvis fyrbenta vänner den bästa vården. Den som i början av 2000-talet kom in till veterinären med en tio år gammal hund med en tumör fick veta att det var mer eller mindre otänkbart att bota cancer. Veterinärer föreslog sällan något annat än avlivning. I dag används cellgifter precis som när man behandlar cancer hos människor.”

Mattias Svensson reflekterar vinstbegreppet mot en iterationell bakgrund. I ledaren [Sverige bör lära av Javier Milei](#) beskriver Svensson den 12 december 2024 den hemska Argentinas skattesystem utgör på företagande:

”Argentina har 155 olika skatter (Sverige har 40) och den företagare som skulle betala allihop skulle bli av med 106 procent av sin vinst. I praktiken förhandlar större företag till sig undantag, de halvstora utför en del av sin verksamhet svart och de mindre hela verksamheten. Här behövs också en radikal förändring.”

I ledaren [Skippa AI-strategin, förbättra allt](#) den 11 februari 2025 belyser Mattias Svensson vikten av ett gott företagsklimat med utgångspunkt i hur företagen i USA genererat betydande vinster genom vidareutveckling av innovationer från andra länder:

”Från ångmaskinerna i Storbritannien, via Tysklands ledande kemiforskning och Sovjetunionens större satsningar på forskning och utveckling till Japans ledarskap inom halvledare. Alla har USA utvecklat vidare, och med större ekonomisk vinst. Något man kunnat göra genom ett dynamiskt företagsklimat och god tillgång till investerare.”

Ledarsidans chef *Tove Lifvendahl* försvarar vinster i ledaren [Svaret är inte återinförda monopol](#) den 22 april 2025 mot bakgrund av förslag om att återta politisk kontroll skulle vara lösningen på de kvalitetsbrister och oegentligheter som kan uppstå inom välfärdsverksamheter oavsett driftsform:

”Eventuella vinster från sjukhusverksamhet ska inte hamna i några privata aktieägares fickor”, förklarade dåvarande vårdminister Ylva Johansson (S) för 20 år sedan. Att samma aktieägare stått personlig risk för att utveckla sjukvården till gagn för långt fler än dem själva fanns inte i hennes kalkyl.”

Även på Svenska Dagbladets ledarredaktion förekommer vinstkritik. Framför allt mot företag som genererar vinster trots uppenbara leveransbrister. Northvolts uppgång och fall är i det sammanhanget ett lika självklart ämne som *Peter Wennblad* tar upp i ledaren [Cheferna cashade och Northvolt kraschade](#) den 19 december 2024:

”Samhället och de anställda tog de största riskerna, direktörerna kammade hem vinsterna.”

Peter Wennblad skriver även ledaren [Så kom dagen då S tycker skatt är stöld](#) den 13 december 2024 där begreppet vinst används lätt raljant i samband med att Socialdemokraternas lotteriverksamhet aktualiserats under året:

”Baudin rasar också över att spelskatten kommer göra det svårt, eller till och med omöjligt, för S att bedriva sina lotterier med vinst.

En sen, men möjligen också värdefull insikt om skattetryckets betydelse för möjligheten att driva företag och leva på sin inkomst. Får vi se en ”skatt är stöld”-keps signerad Tobias Baudin på studentförbundets nästa utlottning?”

3.3 Göteborgs-Posten

Göteborgs-Postens ledarsida har bidragit med tio ledarartiklar för granskning under perioden. Det finns ett principiellt försvar för vinsten i några av artiklarna. Teman som vinstens betydelse inom livsmedelshandeln och veterinärbranschen känns igen från andra ledarsidor.

Adam Cwejman skriver exempelvis ledaren [Fel att peka ut matkedjorna](#) den 26 mars 2024 där han särskiljer de höjda livsmedelspriserna från vinsterna:

”Men all denna ilska och vänsterpolitikens krav på vinstbegränsningar kommer inte att göra något åt orsakerna till dagens prisnivåer. Och dessa får vi tyvärr få leva med tills Dadgostar och Andersson kommit på något enkelt sätt att minska inflationstakten, få ned energipriserna och fixa sommarvärdet i Spanien.”

Vidare skriver Olof Peterson, medarbetare på Svenska Nyhetsbyrån, i ledaren [Vinstförbud för veterinärer hjälper inte husdjuren](#) om den 5 juli 2024 om hur Socialdemokraternas förslag om en förändrad djursjukvård skulle leda till betydande försämringar:

” Vinst ska förbjudas, veterinärer måste vara majoritetsägare i klinikerna och pristariffer ska beslutas av myndighet. En socialisering av marknaden, som vinstförbud och priskontroller innebär, är ett radikalt steg.

(...)

Vinst har länge varit ett skällsord för Socialdemokraterna. I diskussionen om vinster i välfärden har vinstdrivande välfärdsaktörer målats upp som profitörer som karvar guld på skattebetalarnas bekostnad.

(...)

Det är helt enkelt en världsbild som inte stämmer. Många verksamheter är beroende av vinst för att kunna få en inkomst, göra återinvesteringar i verksamheten och betala fordringsägare. Det är vanskligt att förutspå vilka konsekvenser ett vinstförbud kommer få på priset. En sak är dock säker. Många djursjukhus och djurkliniker hade behövt stänga ner.”

Från Göteborgs-Postens ledarredaktion noteras även flera artiklar med vinst-relaterad kritik i olika former. Framför allt tar kritiken sin utgångspunkt i verksamheter med bristande kvalitet och leverans, inte minst inom skolsystemet.

Joel Stade, Socialdemokratisk debattör och tidigare politisk tjänsteman på Regeringskansliet, skriver exempelvis gästkrönikan En skola utan vinstintresse är möjlig den 27 juni 2024 där han menar manar till avveckling av friskolesystemet:

”Sverige är redo för att avveckla det urspårade experimentet med vinstdrivande skolor. Väljarstödet är massivt och nu ser en politisk majoritet ut att bildas i frågan.

(...)

Vänstern har velat få bort vinstintresset länge. Nu har även högern med skolminister Lotta Edholm (L) i spetsen tröttnat på marknadsskolan.”

Den 23 maj 2025 fortsätter Stade på den inslagna linjen och gör upp med ”hittepåmarknaderna för skola och vård” i sin ledare [Det handlar inte om att blint vara för eller emot marknaden](#):

”Vinstdrivande friskolor som marknadsför sig med glädjebetyg och privata vårdbolag som tar betalt för klick i en app snarare än vårdbesök förekommer inte på riktiga marknader. Försvaret av sådana är inte en vän av riktig marknadsekonomi, utan av möjligheten att sko sig på det allmänna.”

Northvolt-entreprenörernas riskfria vinster trots uteblivna leveranser behandlas av *Per-Ola Olsson* i ledaren [Får vi tillbaka pengarna från Northvolt?](#) :

”Här går det inte att inte bortse från att människor kopplade till Northvolt gjort stora vinster i sina bolag. Trots att framgångarna för företaget uteblir är det tydligen lukrativt att vara rådgivare åt bolaget. I det framgångsrika rådgivarstallet finns människor med koppling till både Moderaterna och Socialdemokraterna.”

Henrik Jönsson fortsätter kritiken mot Northvolts i [Statens gröna satsningar fungerar inte](#) den 27 juni 2024:

”Drivkrafterna är dubbelt destruktiva: politiker ges chansen att framstå progressiva och gröna, medan ansvaret hamnar hos framtida regeringar – och skrupelfria entreprenörer kan privatisera vinsten medan all risk och kostnad hamnar hos skattebetalarna.”

Även elbolagens vinster ifrågasätts av Göteborgs-Posten där *Håkan Boström* den 14 december 2024 skriver ledaren [Elbolagens vinster bör gå tillbaka till hushållen](#):

”Att elbolagen gör enorma vinster på prisskillnaderna – de exporterar svensk el till Tyskland när priserna är höga – är inte mycket till tröst.

(...)

De här vinsterna borde komma hushållen till del, speciellt för att kompensera för elprischocker. Därför är det anmärkningsvärt att regeringen inte verkar ha några konkreta lösningar att komma med.”

I *Susanna Birgerssons* ledare [Därför vadar vi i platsskräp från Kina](#) från den 10 augusti 2024 ifrågasätts ”slit-och-släng-samhället” med företagets vinst som bakomliggande drivkraft:

”Välkända butikskedjor köper upp stora lager av kinesiska varor av lägsta kvalitet, säljer relativt billigt, och går ändå med hyfsad vinst. Självt sitter du där med ännu ett par hackande ear pods.”

3.4 Sydsvenskan

Möjligheterna att söka med sökord på ledartexter i Sydsvenskans är begränsade. NMI har manuellt läst igenom samtliga 370 ledarartiklar under undersökningsåret. Ur dessa har vi endast funnit fem som berör vinst eller utdelning i en näringslivskontext.

Först ut var den osignerade ledaren [Friskolornas nye chef har ett viktigt uppdrag](#) från den 25 juni 2024 som, i samband med branschorganisationen Almega utbildning fått en ny förbundsdirektör, problematiserar friskoleföretags vinstuttag trots bristande kvalitet:

”Den cocktail av betygsinflation, bristfälliga utbildningar och stora vinstuttag som dominerat friskoledebatten har ställt branschen i dålig dager.”

I samband dödliga arbetsplatsolyckor på Northvolt kritiserar företagets syn på vinst och förlust i den osignerade ledaren [Grön omställning får inte ske med livet som insats](#) den 1 juli 2024:

”Vi bara räknar acceptabla förluster”, sjunger Joakim Berg i låten Ingenmansland. Och kanske är det så Peter Carlsson ser på Northvolts miljardförluster – de är acceptabla med tanke på framtidspotentialen.”

Under rubriken [En vinst för visseblåarna i vården](#) den 21 november 2024 utvecklar den osignerade ledaren vilket meddelarskydd peronal inom den privat drivna vården omfattas av:

”Men när Christophersen vände sig till en reporter på Expressen för att avslöja att det också fanns missförhållanden – brister i smittskyddet, personal som gick på knäna och äldre som ”dog till höger och vänster ensamma på sina rum” – blev hon uppkallad till Attendos huvudkontor och fick en skriftlig varning.

(...)

I det här fallet är det två chefer – som inte längre arbetar kvar på Attendo – som döms för saker de gjort i tjänsten. Medan det vinstdrivande, privata företag som fostrat denna kultur och möjliggjort detta beteende duckar.”

Den osignerade ledaren [Det skulle till friskolornas bästa vän för att fixa den](#) från den 7 april 2025 tar sikte på vinsterna när den behandlar statssekreterare Joakim Stymnes (M) utredning om skärpta villkor för friskolesektorn:

”Om huvudmannen driver flera skolor ska alltså varje skola redovisas separat – och skolpengen ska tas upp som en intäkt i skolans redovisning.

Detta till skillnad från idag när skolpengen helt enkelt tillfaller den som driver skolan, som i sin tur är fri att lägga den på andra skolor i Sverige eller utomlands, eller andra verksamheter; minns väffelstugan. Eller för den delen på vinstutdelning.”

Slutligen har Sydsvenskans ledarredaktion även tagit in en text från Projext Syndicate som publicerades den 4 maj 2025 och under rubriken ["Påvens budskap var enkelt: Människoliv är viktigare än företagsvinster"](#) reflekterade kring den avlidne påve Franciskus arv av motstånd mot orättvisor:

"Han reagerade mot ekonomiska system som värderar vinst högre än människor och sätter egenintresse framför samarbete. Han visste att marknader kan vara kraftfulla verktyg, men också att oreglerade marknader genererar världsomspännande orättvisor."

3.5 Norrköpings Tidningar

Även när det gäller Norrköpings Tidningars publiceringar har de begränsade sökmöjligheterna föranlett oss att läsa igenom en stor mängd artiklar i jakt på de fem ledartexter som visat sig beröra vinst eller utdelning i en näringslivskontext.

I *Alex Vårstrands* ledare [Det är inte matbutiken som har handen i din ficka](#) den 24 mars 2025 försvaras livsmedelshandlarnas vinster i proportion till statens momsvinster på de inflaterade matpriserna:

”Från vänstern påpekar man gärna att dagligvaruhandeln går med miljardvinster. Sällan påpekar man dock att vinstmarginalen enbart ligger på cirka två-tre procent. Det är löjeväckande, särskilt när man jämför med statens enorma momsvinster – tolv procent på livsmedel, eller 10,71 procent av konsumentpris. Och därutöver de redan nämnda skatterna som berör själva produktionen. Är det verkligen ICA som är girigbukar i sammanhanget?”

Hans Stigsson skriver i [Rövarkapitalism råder med försvagade fackförbund](#) den 25 mars 2025 om bristande arbetsförhållanden för matbuden vilket Stigsson anser snarare borde lösas den gängse vägen med facklig organisering än genom att stifta nya lagar. Artikeln nämner i sig inte vinst eller utdelning, men bedöms ändå vara relevant i sammanhanget:

”Nettoinkomsten efter alla omkostnader kan därmed i värsta fall landa på under tjugo kronor i timmen. Arbetare medger snittlöner på 10 000 kronor i månaden, efter vad som ofta är mycket långa arbetsdagar – för lön utbetalas inte när de anställda "bara" väntar på nästa uppdrag. Allt detta låter ju helt obegripligt för normala svenska arbetsförhållanden, men möjliggörs eftersom budförarna har tveksamma anställningsavtal.”

Stigsson skriver även en ledare om förslaget om vinstförbud för friskoleföretag i ledaren [Kasta inte ut barnet med badvattnet](#) den 10 april 2025:

”Stefan Löfven insåg också faran i hur stat och kommun till stora kostnader skulle tvingas ta över tidigare privat driven verksamhet. (...) Nu är ändå vinstförbud på tapeten igen, fast i nedbantad form, bara för friskolor och i en pedagogisk mer lätthanterlig paketering.

Den 26 februari 2025 skriver *Daniel Persson* ledaren [Snusket inde det värsta Max kommer undan med](#) till följd av en rapportering av bristande hygien vid Max hamburgerrestauranger på ett antal orter. Även om ledaren inte tar upp vinst eller utdelning direkt, så gör den kritiska hållningen till företagande generellt att artikeln kvalificerar för granskningen:

”Än värre är dock att det i rapporteringen har framkommit att Max använder sig av sekretessavtal för sina anställda. Den som vill jobba på Max verkar behöva skriva under ett avtal om att aldrig avslöja för någon vad de har sett och upplevt på jobbet. Vilka extrema dumheter. Detta borde i sig vara nog för att brännmärka Max som ett dåligt

företag. Dessutom är det ett misslyckande för facket som borde ha satt punkt för detta för länge sedan.”

Norrköpingst Tidningar har även publicerat ledararen [Vinstförbud och priskontroll hjälper inga djur](#) där Olof Peterson på Svenska Nyhetsbyrån redogör för hur vinst är en förutsättning för bland annat återinvesteringar i samband med att han belyser de betydande försämringarna en förändrad djursjukvård skulle drabbas av med Socialdemokraternas förslag.

4. ANALYS & SLUTSATSER

- De analyserade ledarsidorna etiketterar sig själva som oberoende liberala eller obundet moderata. Programförklaringar som utvecklar tankar om ledarsidornas politiska inriktning och uppgift är dock svåra att hitta. Som utgångspunkt för undersökningen räknar vi ändå med att de analyserade ledarsidorna ser som sin uppgift att försvara och förklara marknadsekonomiska principer och därmed bejaka vinst/aktieutdelning som både en fråga om samhällets ekonomiska utveckling och om näringsfrihet och äganderätt.
- De flesta texter i undersökningen som behandlar vinst eller utdelning är händelsestyrda. Friskoleutredningen, stigande livsmedelspriser och utvecklingen kring batteritillverkaren Northvolt är nyhetshändelser som föranleder lejonparten av ledartexterna som berör begreppen. Analysen visar att ledarsidorna – i alla fall när det gäller företagsvinster – i stor utsträckning kommenterar politiska nyhetshändelser och i mindre grad driver en egen opinionsbildande linje.
- I det undersökta materialet finns inte ett enda exempel där en ledarsida tydligt redogör för hur vinst och utdelning på ett övergripande plan fungerar som centrala mekanismer för marknadsekonomin, hur de bidrar till landets välbefinnande och välfärd, och även är en hörnsten i ett fritt, öppet samhälle där var och en tryggt kan disponera sina tillgångar.

Det finns texter som på ett principiellt plan försvarar vinsterna, men de är utan undantag skrivna utifrån en försvarsposition när inskränkningar kommit på tal. När ledarsidor fört en principiell diskussion om vinst inom välfärdssektorn har fokus främst legat på friskoleutredningen eller friskoleföretag med betydande brister. Diskussionen är händelsestyrd och huvudsakligen defensiv, där företagsvinster snarare framstår som en ofrånkomlig bieffekt snarare än som en drivkraft för förändring eller ett kvitto på förbättring.

- Vinstkritiken riktas ofta med i skarp ton och en föreställning om rövarkapitalism, medan vinstförsvar framstår som mildare och defensivt resonerande. I kritiska artiklar utpekas vinstsyftet ofta rent nedsättande.

Den läsare som får sin bild av vinsterna enbart från ledarsidor kan konstatera att det handlar om något som ifrågasätts, och som försvaras på lite oklara grunder.

- En förklaring till att det ser ut som det gör kan vara att ledarredaktionerna numera i hög grad är en del av den nyhetsekonomi som styr tidningarna. Ledarskribenterna deltar i nyhetsredaktionens möten, med en mer eller mindre uttalad förväntan om att ledarsidan ska kommentera tidningens nyhetsartiklar och utgöra en del av tidningens nyhetspuls. Ökad grad av händelsestyrning sker sannolikt på bekostnad av kraften i den egna åsiktsbildande linjen.

- Opinionsmaterialet har blivit allt viktigare för tidningsekonomin, för att motivera läsare att teckna prenumerationer. För att öka intresset har ledarredaktioner allt mer knutit till sig fristående skribenter som inte nödvändigtvis håller sig till ledarsidans politiska linje, och kanske inte ens skriver om politik, utan som ”tänker fritt”.

Den traditionella rollen som ideologisk fyrbåk är inte längre nödvändigtvis den viktigaste för en ledarsida.

En annan förklaringsfaktor kan vara dålig förståelse för vinsternas betydelse för ekonomisk utveckling.

En tredje förklaring kan förstås vara att ledarsidorna inte i grunden tror att viljan att skapa vinst är en positiv drivkraft i samhället. Kan det vara så att politiska opinionsbildares användning av begreppet vinst som skällsord påverkat även liberala och moderata ledarsidor, eller i alla fall höjt trösklarna för att på eget initiativ driva en linje om vinsten som fundamental komponent i en fri växande ekonomi?

Kanske beror avsaknaden av texter om företagsvinsters betydelse på att ledarsidornas linje numera är att vinst inte spelar någon värdefull roll. Det kan också vara så att de visserligen förstår vinstens värde som drivkraft, men har gett upp när det gäller att förklara och försvara.

Kommentarer om de olika tidningarna

- Den mest näringslivsvänliga linjen drivs av Svenska Dagbladets ledarsida. Här noterar vi exempelvis hur chefredaktören Tove Lifvendahl betonar den personliga risken som aktieägare stått för att utveckla vårdföretag, och mot bakgrund av den omfattande kritiken mot livsmedelshandlarnas ansvar för stigande matpriser bidrog Edward Blom med en analys på Svenska Dagbladets ledarsida. Han påvisade att Coop höjt sina priser utan att göra vinst, vilket satte företagsvinster i ett klagande perspektiv. Övriga handlare förväntades av kritiker snarare hantera ökade energipriser och generell inflation med egen förlust.
- Dagens Nyheters ledarskribent Susanne Nyström har till skillnad från föregående undersökningsperiod i några texter betonat kvalitetsstyrning, snarare än vinstbegränsningar, som vägen framåt när det gäller företagen i välfärden.

På samma ledarsida, och i kontrast till Susanne Nyström, uttrycker hennes kollega Andrew Walden kritik mot friskolesystemet i liknande artiklar i båda NMI-undersökningarna. År 2021 kritiserade han att Sverige var unikt i världen genom att ”bolagskoncerner i skolbranschen tillåts omvandla skattepengar till oreglerade vinster”. Nu framhåller han att ”Sverige är det enda landet i världen som tillåter att skattefinansierade skolor drivs av riskkapitalbolag; att de ofta skapar sina vinster genom att skära ner på sådant som lärartäthet, behöriga lärare, löner, skolbibliotek och skolgårdar”. Vi kan, med Dagens Nyheter som exempel, konstatera att en ledarsida kan rymma vitt skilda perspektiv i den principiella vinstdiskussionen.

Något liknande syns på Göteborgs-Posten, som uppvisar en tveäggad inställning till marknadsekonomiska principer. Å ena sidan beskriver Joel Stade företagande inom vård och skola som ”hittepåmarknader”, medan Adam Cwejman och Olof Peterson å andra sidan kritiserar förslag om vinstbegränsningar. Olof Peterson tar exempelvis upp ett intressant

perspektiv om djursjukvården, där röster höjts för att införa vinstförbud samt att begreppet vinst "länge varit ett skällsord för Socialdemokraterna".

- Sydsvenskans ledarsida intar en genomgående kritisk hållning till vinst och utdelningar. Kritiken är även här händelsestyrd och fokuserar på brister inom friskolor, oegentligheter i vårdföretag och Northvolts framtidsutsikter. Därtill publicerades en text från Project Syndicate som använder den slagkraftiga men missvisande formuleringen "människoliv är viktigare än företagsvinster".
- I den utsträckning Norrköpings Tidningar har ett försvar för vinst eller utdelningar är det händelsestyrt och av nedtonad karaktär. Man har berört förslag om vinstförbud i friskolan och kritiken mot vinster i dagligvaruhandeln. Ledarsidans kraftfullaste uttryck i näringslivsfrågor har dock varit direkt negativa då man menat kommenterat hamburgerrestaurangen Max med att "detta borde vara tillräckligt för att brännmärka Max som ett dåligt företag".

5. LÄNKAR & KÄLLMATERIAL

Dagens Nyheter

- 2024-06-23 dn.se/ledare/susanne-nystrom-friskolorna-har-slagits-med-kritiker-i-flera-decennier/
- 2024-08-11 dn.se/ledare/parisa-amiri-kronor-nu-eller-kumla-sen-det-behover-man-inte-vara-larare-for-att-forsta/
- 2024-10-23 dn.se/ledare/valkommen-till-en-helt-vanlig-nyhetsvecka-i-skolskandalernas-sverige/
- 2024-11-14 dn.se/ledare/susanne-nystrom-nar-aktieagarna-rot-ifran-blev-det-tydligt-friskolorna-far-inte-satta-barnen-forst/
- 2024-11-27 dn.se/ledare/andrev-walden-jag-berattade-om-den-svenska-skolan-for-en-norsk-journalist-hon-trodde-mig-inte/
- 2024-12-18 dn.se/ledare/varken-kapitalism-eller-demokrati-ar-nagot-att-beklaga/
- 2025-01-18 dn.se/ledare/isobel-hadley-kamptz-forr-var-det-fult-att-styras-av-sina-kanslor-da-handlade-det-ju-om-kvinnor/
- 2025-02-04 dn.se/ledare/susanne-nystrom-svensk-valfard-har-forandrats-i-grunden-vet-du-hur/
- 2025-03-12 dn.se/ledare/politikerna-alskade-northvolt-nu-gommer-de-sig-bakom-floskler/
- 2025-04-07 dn.se/ledare/liberalerna-gav-upp-allt-for-att-fa-andra-skolan-nu-ar-paradigmskiftet-installt/
- 2025-04-11 dn.se/ledare/max-hjelm-influerarna-ar-inte-daliga-manniskor/

Svenska Dagbladet

- 2024-06-23 dn.se/ledare/susanne-nystrom-friskolorna-har-slagits-med-kritiker-i-flera-decennier/
- 2024-08-11 dn.se/ledare/parisa-amiri-kronor-nu-eller-kumla-sen-det-behover-man-inte-vara-larare-for-att-forsta/
- 2024-10-23 dn.se/ledare/valkommen-till-en-helt-vanlig-nyhetsvecka-i-skolskandalernas-sverige/
- 2024-11-14 dn.se/ledare/susanne-nystrom-nar-aktieagarna-rot-ifran-blev-det-tydligt-friskolorna-far-inte-satta-barnen-forst/
- 2024-11-27 dn.se/ledare/andrev-walden-jag-berattade-om-den-svenska-skolan-for-en-norsk-journalist-hon-trodde-mig-inte/
- 2024-12-18 dn.se/ledare/varken-kapitalism-eller-demokrati-ar-nagot-att-beklaga/
- 2025-01-18 dn.se/ledare/isobel-hadley-kamptz-forr-var-det-fult-att-styras-av-sina-kanslor-da-handlade-det-ju-om-kvinnor/
- 2025-02-04 dn.se/ledare/susanne-nystrom-svensk-valfard-har-forandrats-i-grunden-vet-du-hur/
- 2025-03-12 dn.se/ledare/politikerna-alskade-northvolt-nu-gommer-de-sig-bakom-floskler/
- 2025-04-07 dn.se/ledare/liberalerna-gav-upp-allt-for-att-fa-andra-skolan-nu-ar-paradigmskiftet-installt/
- 2025-04-11 dn.se/ledare/max-hjelm-influerarna-ar-inte-daliga-manniskor/

Göteborgs Posten

2024-05-23 gp.se/ledare/gastkronika/det-handlar-inte-om-att-blint-vara-for-eller-emot-marknaden.08ff2818-0668-414e-b86c-924695ac4799

2024-06-27 gp.se/ledare/gastkronika/en-skola-utan-vinstintresse-ar-mojlig.870f50ae-e05c-46be-a908-e91a3beab6c5

2024-06-27 gp.se/ledare/gastkolumn/statens-grona-satsningar-fungerar-inte.ff354fab-0cc2-49f1-9915-db534c411713

2024-07-05 gp.se/ledare/vinstforbud-for-veterinarer-hjalper-inte-husdjuren.fe5a5b06-17fe-4dd6-86d1-830b2a5f3c1a

2024-07-08 gp.se/ledare/far-vi-tillbaka-pengarna-fran-northvolt.308f86d4-c8d8-4ed7-a7b2-5d5ed6923884

2024-08-10 gp.se/ledare/darfor-vadar-vi-i-plastskrap-fran-kina.12ea0404-712e-4944-9820-6bfb3a6a904c

2024-09-03 gp.se/ledare/ratt-av-regeringen-att-sakta-in-pa-den-svenska-lanekarusellen.e001942f-9100-4769-ab4e-dcc2ee14e4c6

2024-12-14 gp.se/ledare/elbolagens-vinster-bor-ga-tillbaka-till-hushallen.311d2bce-2be9-4f73-9d27-ec074d584130

2025-03-26 gp.se/ledare/fel-att-peka-ut-matkedjorna.343464a2-b591-4f50-a93f-fe0e64d78b14

2025-04-07 gp.se/ledare/sa-tog-goran-persson-politisk-kontroll-over-skolan.57b28460-a5e7-4ca3-b15a-f385b87fb682

Sydsvenskan

2024-06-25 sydsvenskan.se/2024-06-25/friskolornas-nye-chef-har-ett-viktigt-uppdrag/

2024-07-01 sydsvenskan.se/2024-07-01/gron-omstallning-far-inte-ske-med-livet-som-insats/

2024-11-21 sydsvenskan.se/2024-11-21/en-vinst-for-visselblasarna-i-varden/

2025-04-07 sydsvenskan.se/2025-04-07/det-skulle-till-friskolornas-basta-van-for-att-fixa-den/

2025-05-04 sydsvenskan.se/2025-05-04/pavens-budskap-var-enkelt-manniskoliv-ar-viktigare-an-foretagsvinster/

Norrköpings Tidningar

2024-07-04 nt.se/ledare/artikel/vinstforbud-och-priskontroll-hjalper-inga-djur/jd0n370l

2025-02-26 nt.se/ledare/kronika/artikel/snusket-inte-det-varsta-max-kommer-undan-med/re7qx1zj

2025-03-24 nt.se/ledare/kronika/artikel/det-ar-inte-matbutikerna-som-har-handen-i-din-ficka/jp2gg0kr

2025-03-25 nt.se/ledare/ledarkronika/artikel/rovarkapitalism-rader-med-forsvagade-fackforbund/rx71y58l

2025-04-10 nt.se/ledare/ledarkronika/artikel/vinstforbud-for-friskolor-loser-inte-alla-problem/jo8onoyl

VINSTEN MED VINST – GRANSKNING AV FEM LEDARSIDOR

RAPPORT 2025:2

Publicerad av

Näringslivets Medieinstitut

Ansvarig utgivare

Mats Olin

Kontakt

www.naringslivets-medieinstitut.se